

Θεοῦ σχετικῶς πρὸς τὰ πεπερασμένα ὅντα νοεῖται, ὃν ἔχαστον ἐν τόπῳ πεπερατωμένῳ περιορίζεται. Ἀλλὰ σχετικῶς πρὸς ἄλληλα δύο ἀπειρά, ἄλλὰ ώρισμένα καὶ ἀμοιβαίως περατούμενα ὡς Ἰσα ἐν Ἰσοις· εἶτι γὰρ ὅλου τὸ εἶναι τοῦ Πατρὸς ἐν ὅλῳ τῷ εἶναι τοῦ Ιησοῦ, καὶ ὅλου τὸ εἶναι τοῦ Ιησοῦ ἐν ὅλῳ τῷ εἶναι τοῦ Πατρός, καὶ ἀμφότερα ἐν ὅλῳ τῷ εἶναι τοῦ Πνεύματος, καὶ ἐν ἀμφοτέροις ὅλου τὸ εἶναι τοῦ Πνεύματος. Εἴ αὐτῆς δὲ τῆς ἀμοιβαίας τοποθεσίας τῶν τριῶν συναίδιων ὑποστάσεων πηγάζει καὶ ὁ καθολικὸς νόμος τῆς τοποθεσίας ἐκάστου ὅντος, καὶ ἡ καθολικὴ σχέσις τοῦ περιέχοντος καὶ περιεχομένου· εἰ γὰρ τὸ εἶναι τοῦ Λόγου ἐν τῷ εἶναι τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ εἶναι τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ εἶναι τοῦ Λόγου, καὶ ἐν ἀμφοτέροις τὸ εἶναι τοῦ Πνεύματος, καὶ ἀμφότερα ἐν τῷ εἶναι τοῦ Πνεύματος, ἀναγκαίως ἐπακολουθεῖ καὶ ἡ τοποθεσία πάντων τῶν ὄντων σὺν τῇ ἀμοιβαίᾳ σχέσει τοῦ περιέχειν καὶ περιέχεσθαι. Εντεῦθεν τὸ καθολικὸν ἀξιώμα, ὅτι οὐδὲν δύναται εἶναι ἄνευ ἑτέρου, οὐδὲν νοεῖται ἄνευ τόπου καὶ χρόνου, καὶ ἄνευ τῆς σχέσεως τοῦ περιέχειν καὶ περιέχεσθαι. Οὕτως ἡ Φιλοσοφία τοῦ Λόγου ἐξηγεῖ τὰ λογικὰ ἀξιώματα τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, τὸν τόπον αὐτὸν καὶ τὸν χρόνον, καὶ τὴν ἀναγκαίαν σχέσιν τοῦ περιέχειν καὶ περιέχεσθαι, δεικνύουσα τὴν πηγὴν αὐτῶν, καὶ τὸν λόγον τῆς ἀναγκαιότητος αὐτῶν· ἐξηγεῖ τοῦ Θεοῦ τὸ ἀπειρον καὶ τὸ πέρας, τὸ ἀπειρον μὲν ὡς πρὸς τὰ πεπερασμένα ὅντα, τὸ πέρας δὲ ὡς πρὸς τὸν ὄριζοντα καὶ περατοῦντα αὐτὸν Λόγον, ὄριζόμενον καὶ αὐτὸν καὶ περατούμενον ἐν τῷ Θεῷ, ἀπειρον δὲ καὶ ἀπεριόριστον ὅντα ἀπέγαντι τῶν πεπερασμένων δημιουργημάτων.

ΛΟΓΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΟΡΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἐκ τῶν λογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὄρισμῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λόγου ποριζόμεθα τὰ ἔξης λογικὰ καὶ λίαν φωτιστικὰ πορίσματα.

Εἰ Θεός ἐστιν ὁ τὸν Λόγον τῆς θεότητος ἐν ἑαυτῷ ἔχων, καὶ δι’ αὐτοῦ εἰδὼς καὶ ἀναγγέλλων ἦν ἔχει ἀτίσιον ὑπαρξίαν, ὁ τὸν Λόγον τῆς θεότητος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀφαιρῶν ἢ ἀρνούμενος, οὗτος προφανῶς τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ὑπαρξίαν τοῦ Θεοῦ ἀρνεῖται· εἰ γάρ ὁ Θεὸς οὐκ ἔχει τὸν Λόγον τῆς θεότητος, καὶ εἰ μὴ οἶδεν ὅτι ὑπάρχει, οὐδέ ἐστι Θεός. Ἀλλὰ ὁ θεῖσμὸς τὸν Λόγον τῆς θεότητος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀρνεῖται· ἄρα ὁ θεῖσμὸς τὴν ὑπαρξίαν τοῦ Θεοῦ ἀρνεῖται. Ἀλλ' ὁ θεῖσμὸς διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἀθέων, καὶ τὴν ὑπαρξίαν ἐνὸς Θεοῦ ὁμολογεῖ· ἄρα ὁ θεῖσμὸς φάσκει καὶ ἀντιφάσκει, καὶ ὁμολογεῖ καὶ ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ παραφρονεῖ, καὶ οὐκ οἶδε τί φρονεῖ. Ἀλλ' ὁ παράφρων οὗτος θεῖσμὸς σφόδρα ἡδίκησε καὶ μέχρι σήμερον ἀδικεῖ τὸν σώφρονα Χριστιανισμόν, τὴν Ὁρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τὴν κιβωτὸν τῆς λογικῆς καὶ ἀληθοῦς τοῦ Θεοῦ γνώσεως· διότι τὸν παράφρονα θεῖσμὸν παράφρων καὶ μαινόμενος ψευδοπροφήτης, ὡς ὄνομα Μωάμεθ, μετέδωκεν εἰς τοὺς βαρβάρους Ἀραβάς τε καὶ Τούρκους, καὶ οὗτοι μαινομένων δίκην ἐπέπεσον κατὰ τῶν σωφρονοῦντων Χριστιανῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀξιούντες παρ’ αὐτῶν νὰ ἀπορρίψωσιν ἢν εἶχον περὶ Θεοῦ λογικὴν καὶ ἀληθῆ γνῶσιν, νὰ παραδεχθῶσι δὲ ἀντ’ αὐτῆς τὴν βλάσφημον καὶ ἀντιφατικήν, ἢν καὶ αὐτοὶ ἔλαθον παρὰ τοῦ ψευδοπροφήτου Μωάμεθ, ἀνθρώπου μαινομένου καὶ παράφρονος. Μὴ στέργοντας δὲ τοιαύτην ἀνόσιον καὶ ἀσύμφορον ἀνταλλαγὴν βίᾳ ὑπεδούλωσαν, καὶ μέχρι σήμερον οἱ παράφρονες καταδυναστεύουσι καὶ ἀδικοῦσι τοὺς σωφρονοῦντας Χριστιανούς, διότι οὐ βούλονται ἔξομοιωθῆναι πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν θεῖστικὴν τοῦ ψευδοπροφήτου παραφροσύνην. Ἀλλ' ἔως πότε ἀμαρτωλοί, Κύριε, ἔως πότε ἀμαρτωλοί καυχήσονται; ἔως πότε ἥράβδος τῶν ἀμαρτωλῶν τούτων ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων; ἔως πότε οἱ μαινόμενοι ἀδικήσουσι τοὺς σωφρονοῦντας; Ἐως οὖ διδαχθῶσι πολλοί, καὶ πληθυνθῆ ἡ γνῶ-

σις τοῦ Θεοῦ ἡ λογική καὶ ἐπιστημονική, ἡ ἐμπνέουσα τὴν πίστιν, τὴν ἀνδρίαν, τὴν φιλελευθερίαν, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν. Αἰχμάλωτος ὁ λαὸς μοι ἐγενήθη, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι αὐτοὺς τὸν Κύρον. οὐταν δὲ γνῶσαι τὴν ἀληθείαν, ἡ ἀληθεία ἐλευθερώσει αὐτούς. Τῆς ἐπιστήμης διδασκούσης τὴν ἀληθείαν, γνῶσται ὁ λαὸς καὶ φωτισθήσεται καὶ ἀνδρισθήσεται καὶ συλληφεται τοὺς μαίνομένους καὶ δεσμεύσει αὐτοὺς καὶ σωθονίσει αὐτοὺς καὶ τὴν μανίαν αὐτῶν ἀπολύσει. Ως δὲ ἐλέγγεται ἡ θεϊστικὴ μανία καὶ παραφροσύνη τοῦ ψευδοπροφήτου Μωάμεθ καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, αὐτῶς ἐλέγγεται καὶ ἡ ὑλιστικὴ ἀφροσύνη, τῆς ψευδωνύμου ἐπιστήμης διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ ἀληθοῦ ὁρισμοῦ.

Εἰ Θεός ἔστιν ὁ τὸν Λόγον τῆς θεότητος ἐν ἑαυτῷ ἔχων, καὶ δυνάμει αὐτοῦ εἰδὼς καὶ ἀναγγέλλων τὸν ἔχει ἀΐδιον ὅπαρξιν, ἡ οὐσία τῆς ὑλῆς, ἐν γένει νοούμενη, οὐκ ἔστι Θεός, διότι οὐκ ἔχει τὸν Λόγον τῆς θεότητος ἐν ἑαυτῇ, καὶ οὔτε οἶδεν, οὔτε ἀναγγέλλει τὴν ἑαυτῆς ὅπαρξιν. Κατὰ δὲ τοὺς ὑλιστὰς ἡ μὲν οὐσία τῆς ὑλῆς, τίτις οὔτε οἶδεν, οὔτε ἀναγγέλλει τὴν ἑαυτῆς ὅπαρξιν, ὑπάρχει ἀνευ δισταγμοῦ καὶ ἀμφιβολίας· ὁ δὲ Θεός, ὁ ἔχων τὸν Λόγον τῆς θεότητος, καὶ δυνάμει αὐτοῦ εἰδὼς καὶ ἀναγγέλλων τὴν ἑαυτοῦ ὅπαρξιν, οὐχ ὑπάρχει, τὸ οὐκ ἔχει ὅπαρξιν βεβαίαν καὶ ἀναμφίβολον. Ἀλλὰ ποίας φύσεως λογική ἔστιν ἐκείνη, ἡ πείθουσα τοὺς ὑλιστὰς ὅτι ἡ μὲν οὐσία τῆς ὑλῆς ὑπάρχει ἀνευ δισταγμοῦ καὶ ἀμφιβολίας, καίτοι μή εἰδούσα μηδὲ ἀναγγέλλουσα τὴν ἑαυτῆς ὅπαρξιν, ὁ δὲ Θεός, ὁ εἰδὼς καὶ ἀναγγέλλων τὴν ἑαυτοῦ ὅπαρξιν, οὐχ ὑπάρχει, τὸ οὐκ ἀποδεικνύει τὴν ἑαυτοῦ ὅπαρξιν μετὰ βεβαιότητος ἐπιστημονικῆς τοῖς λογικῶς σκεπτομένοις ἀνθρώποις; Φέρε οὖν σκεψώμεθα τὴν φύσιν τῆς τοιαύτης τῶν ὑλιστῶν λογικῆς, ἐγκαυχωμένων ἐπὶ κατοχῇ θεικῆς καὶ ἀναντιρρήτου ἐπιστήμης.

Τῆς ὑλῆς μὴ γινωσκούσης μηδὲ ἀναγγελλούσης τὴν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ε.Υ.Φ.Π.ΙΙ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

έαυτῆς ὑπαρξιν, πόθεν καὶ πῶς γινώσκουσιν οἱ ὄλισται ὅτι ὑπάρχει ὅλη; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ ὄλισμὸς ἀποκρίνεται ὅτι τὴν ὑπαρξιν τῆς ὅλης γινώσκει διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν φιλοσοφικῶν τοῦ σώματος ὄργάνων. Πᾶσα οὖσία κατὰ τοὺς ὄλιστάς, ἐρχομένη εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν αἰσθητικῶν τοῦ σώματος ὄργάνων καὶ παράγουσα δι' αὐτῶν αἰσθητικά, ὅλη ἔστι, καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὑπάρχει ὅλη, οὐκ ἀλλοθέν ποθεν λαμβάνουσιν ἢ ἐκ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθητικῶν τοῦ σώματος ὄργάνων. Ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθητικὰ τοῦ σώματος ὄργανα ὅλη ἔστι, καὶ οὔτε γινώσκουσιν οὔτε ἀναγγέλλουσι τὴν ἔαυτῶν ὑπαρξιν. Πῶς λοιπὸν τὰ ὄλικὰ τοῦ σώματος ὄργανα, τὰ μὴ εἰδότα μηδὲ ἀναγγέλλοντα τὴν ἔαυτῶν ὑπαρξιν, ἀναγγέλλουσιν εἰς τοὺς ὄλιστάς τὴν ὑπαρξιν τῆς ὅλης; πῶς βεβαιοῦνται οἱ ὄλισται ὅτι ἔχουσι σῶμα ὄλικὸν καὶ ὄργανα αἰσθητικά, καὶ αἰσθήσεις ἐξ αὐτῶν καὶ αἰσθήματα; Εἰ πᾶσα ἢ οὖσία τῆς ὅλης οὔτε οἶδεν οὔτε ἀναγγέλλει τὴν ἔαυτῆς ὑπαρξιν, ἀδύνατόν ἔστιν ἢ γνῶσις τῆς ὑπάρξεως τῆς ὅλης νὰ μεταδοθῇ εἰς ὄλικὴν τινα οὖσίαν δι' ἀλληλῆς ὄλικῆς οὖσίας. Ἀλλὰ τὸ φύσει τοῦτο ἀδύνατον παραδέχονται οἱ ὄλισται ως ἀξιωματικόν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ φύεύδοντος θεμελιοῦται σύμπασσα ἢ θετικὴ αὐτῶν ἐπιστήμη. Παραδέχονται οἱ ὄλισται ὅτι τὴν γνῶσιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ὅλης λαμβάνει ὁ ὄλικὸς ἐγκέφαλος διὰ τῶν ὄλικῶν ὄργάνων, ἐνῷ προφανῶς ὁμολογεῖται ὅτι πᾶσα ἢ οὖσία τῆς ὅλης καὶ πᾶσα ὄλικὴ οὖσία οὔτε οἶδεν, οὔτε ἀναγγέλλει τὴν ἔαυτῆς ὑπαρξιν. Ἡ ἀνους καὶ ἀσυνείδητος οὖσία τῆς ὅλης οὐ δύναται τεθῆναι ως ἀρχὴ γνώσεως καὶ ἐπιστήμης, διότι τοιαύτη θέσις προφανεστάτη ἔστιν ἀντίφασις, καὶ ἀρνησις πάσης γνώσεως καὶ ἐπιστήμης. Εἰ μόνη ἢ οὖσία τῆς ὅλης ὑπῆρχεν, ως φρονοῦσιν οἱ ἀφρονες ὄλισται, οὐκ ὡν ὑπῆρχεν οὐδαμοῦ γνῶσις τῆς ὑπάρξεως τῆς ὅλης, οὐδὲ ἐπιστήμη, ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς θεμελιουρένη. Ὑπάρχει δὲ γνῶσις τῆς ὑπάρξεως τῆς

ύλης, καὶ ἐπιστήμη ἔχουσα αὐτὴν ἀντικείμενον γνώσεως, διότι ὑπάρχει ἐν ἡμῖν οὐσία αὐτογνωστική, ἵτις οἶδε τὴν ἔαυτῆς ὑπαρξίαν καὶ λόγῳ ἀναγγέλλει αὐτήν, λέγουσα ἐγὼ ὑπάρχω. Βεβαίως ὑπάρξια, ἡ εἰδυῖα ἀπ' εὐθείας τὴν ἔαυτῆς ὑπαρξίαν καὶ λέγουσα ἐγὼ ὑπάρχω, οὐκ ἔστιν ἡ οὐσία τῆς ὕλης, ἵτις οὔτε οἶδεν, οὔτε δύναται ἀναγγεῖλαι σὴν ἔαυτῆς ὑπαρξίαν. Ἡ αὐτοσυνείδητος αὐτῇ καὶ αὐτογνωστικὴ οὐσία λαμβάνει τὴν γνῶσιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ὕλης διὰ τῶν ύλικῶν καὶ αἰσθητικῶν τοῦ ἔαυτῆς σώματος ὄργάνων, ἀλλὰ καθ' ὃν χρόνον ἐγρηγορεῖ καὶ ἔχει συνείδησιν τῆς ἔαυτῆς ὑπάρξεως· ὅταν δὲ ἀποβάλλῃ τὴν συνείδησιν ταύτην, συναποβάλλει καὶ τὴν αἰσθησιν τοῦ σώματος, καὶ τὴν γνῶσιν τῆς οὐσίας τῆς ὕλης τὴν λαμβανομένην διὰ τῶν αἰσθητικῶν ὄργάνων. Ἀρα, εἰ μὴ εἴχομεν τὴν συνείδησιν καὶ διὸ αὐτῆς τὴν γνῶσιν τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν, οὐκ ἀν εἴχομεν οὐδὲ τὴν αἰσθησιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ὕλης, οὐδὲ ἐπιστημονικὴν αὐτῆς γνῶσιν. Ἀλλὰ πόθεν λαβόντες ἔχομεν τὴν συνείδησιν τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν; Βεβαίως ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃς, ἔχων ἀπολύτως πλήρη καὶ τελείαν συνείδησιν τῆς ἔαυτοῦ ὑπάρξεως, μεταδίδωσι καὶ ἡμῖν ἀτελῆ συνείδησιν τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, καὶ τὴν ἔαυτοῦ ὑπαρξίαν διὰ λόγου ἡμῖν ἀναγγέλλει. Ἀρα ἀρχὴ γνώσεως καὶ ἐπιστήμης ὁ Θεός, ὁ εἰδὼς καὶ ἀναγγέλλων τὴν ἔαυτοῦ ὑπαρξίαν, ὁ μεταδιδοὺς καὶ ἡμῖν συνείδησιν τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, καὶ μετ' αὐτῆς αἰσθησιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ὕλης διὸ οὖς ἔχομεν ύλικοῦ σώματος. Οἱ δὲ ύλισται ἀντιστρόφως τῆς λογικῆς ταύτης ἀκολουθίας φρονοῦσιν ὅτι μόνη ἡ οὐσία τῆς ὕλης ὑπάρχει θεικῶς καὶ μετὰ βεβαιότητος ἐπιστημονικῆς, ὁ δὲ Θεὸς ὁ αἴτιος τῆς συνείδησεως ἡμῶν, ὁ εἰδὼς καὶ ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ἔαυτοῦ ὑπαρξίαν, ὁ Θεὸς οὐχ ὑπάρχει, ἢ οὐκ ἔχομεν ἀπόδειξιν βεβαιωτικὴν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Λογικὴ δὲ τοιαύτη ἀντιστροφός καὶ διάτοπος τῆς ἀληθοῦς λογικῆς ἀλογία καὶ ἀφροσύνη καὶ παραφροσύνη καὶ τὰ τούτοις ὅμοια λέγεται. Ὁ θεῖσμὸς

φάσκει καὶ ἀντιφάσκει, ὁμολογεῖ καὶ ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξίαν τοῦ Θεοῦ, παραφρονεῖ καὶ οὐκ οἶδε τί φρονεῖ. Ὁ δὲ ὑλισμὸς θέτει ὡς ἀρχὴν γνώσεως καὶ ἐπιστήμης οὐσίαν, γῆτις οὖτε οἶδεν, οὔτε ἀναγγέλλει τὴν ἔκυρτην ὑπαρξίαν, ἀρνεῖται δὲ τὴν ὑπαρξίαν τοῦ Θεοῦ, ὃς οἶδε καὶ ἀναγγέλλει τὴν ἔκυρτον ὑπαρξίαν ἐκείνοις, οἵς ἔδωκε γλῶσσαν τοῦ λαλεῖν, καὶ ὥτα τοῦ ἀκούειν, ἀρνεῖται τὴν ἀρχὴν πάσης γνώσεως καὶ ἐπιστήμης, καὶ καυχᾶται ὁ μωρὸς ὅτι κατέχει ἐπιστήμην θετικὴν καὶ ἀντιρρήσεως ἀνεπίδεκτον. Ἡ θειστικὴ ἀντίφασις καὶ παραφροσύνη, εἰς βαρβάρους λαοὺς διότι ἔνδος παράφρονος ψευδοπροφήτου διαδοθεῖσα, συνέστησε χράτος λίαν καταθλιπτικὸν καὶ ἀτιμωτικὸν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μέχρι σήμερον καταθλιβομένης καὶ ἀτιμαζομένης ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἀντίθετος ὑλιστικὴ ἀντίφασις καὶ παραφροσύνη, διὰ τῶν ψευδωνύμων ἐπιστημῶν εἰς τοὺς πεπολιτισμένους λαοὺς τῆς Εὐρώπης διαδοθεῖσα, συνέστησεν ἀναρχικὰ καὶ ἀντιθρησκευτικὰ χράτη, ὑπονομεύοντα τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ δολιώτερον καὶ κινδυνωδέστερον ἢ τὸ χράτος τοῦ ἀντιχρίστου Μωάμεθ. Θεισμὸς καὶ ὑλισμὸς διὰ βαρβάρων καὶ πεπολιτισμένων λαῶν ἐφορμῶσι καὶ ἐπιτίθενται δίκην μαινομένων κατὰ τῆς λογικῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως καὶ κατὰ τῆς χρατούσης αὐτὴν Ἐκκλησίας, ἀλλὰ συντριβήσονται εἰς τέλος, καὶ ἐξολοθρευθήσονται ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς αἰωνίου καὶ ἀκαταγωνίστου Ἀλγηθείας. Τὸ δὲ φῶς τῆς ἀλγηθοῦς ἐπιστήμης δείχνυσι τὰς ψευδωνύμους ἐπιστήμας καὶ τὸν ἄφρονα ὑλισμὸν ἔχθρὸν πολεμητέον πολλῷ πρότερον καὶ ταχύτερον ἢ τὸ χράτος τοῦ ψευδοπροφήτου Μωάμεθ, ὅπερ μεγάλως στηρίζεται ὑπὸ τῶν ὑλιστικῶν ιδεῶν καὶ συμφερόντων τῆς ὄνόματι μόνον χριστιανικῆς καὶ πεπολιτισμένης Εὐρώπης. Ἀλλά ἡμεῖς ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει πάντας τοὺς ἔχθρούς ἡμῶν, πάντας τοὺς θλίβοντας καὶ ἀδικοῦντας τὸν λαὸν αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ὁ ἔλεγχος τῆς πονηρᾶς αὐτῶν φύσεως οὐδὲν ἀλλο

ἐστιν ἡ προάγγελος τῆς ἀπωλείας αὐτῶν, μετ' οὐ πολὺν
χρόνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἔλευσομένης. Ἰδού γὰρ
Κύριος ἐπάγει τὴν μάχαιραν τὴν ἀγίαν καὶ τὴν ἴσχυρὰν
ἐπὶ τὸν Ὁσιον φεύγοντα, Ὁσιον σκολιόν, ἀνελεῖ τὸν Δρά-
κοντα καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου πάσῃς τῆς
γῆς· ἀμήν.

ΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΛΛΑ ΟΝΤΑ

Τὸ εἶναι τοῦ Λόγου, αἰτιατὸν καὶ συνέπεια συναίδιος ὡς
πρὸς τὸ εἶναι τοῦ Θεοῦ, ὡς πρὸς τὸ εἶναι τῶν ἀλλων ὄν-
των ἐστὶν αἴτιον καὶ ἀρχὴ καὶ ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεως
αὐτῶν καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῶν· ὅτι κατὰ τὸν Θεολόγον Εὐ-
αγγελιστὴν «πάντα διὰ τοῦ Λόγου ἐγένετο, καὶ χωρὶς
αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἔν, ὁ γέγονε.» Διὸ καὶ ὁ Λόγος λέ-
γει· «Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος. Ἐγώ
εἰμι ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ.» Διὸ τὸ εἶναι τοῦ Λό-
γου αἰτιολογεῖ τὸ εἶναι πάντων τῶν χρονικῶν καὶ πεπε-
ρασμένων ὄντων ὡς ποιητικὴ αὐτῶν αἰτία, καὶ οὐχὶ ὡς
παραγωγική· διότι τὰ χρονικὰ καὶ πεπερασμένα ὄντα οὐ
γεννῶνται ἀτίθιας ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Λόγου, καθὼς ὁ Λό-
γος γεγέννηται ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐγένοντο
ἐν χρόνῳ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος βουλήσει καὶ δυνάμει καὶ
ἐνεργείᾳ τοῦ Λόγου, καὶ ἐγένοντο μυρίων τάξεων καὶ βαθ-
μῶν καὶ ἀξίας, τοῦ Λόγου ὄντος τέλους καὶ σκοποῦ τῆς
ὑπάρξεως ἐνὸς ἐκάστου καὶ πάντων ὁμοῦ. Διὸ καὶ Παῦλος
λέγει· «Οτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατα καὶ τὰ ἀόρατα,
»εἴτε Θρόνοι, εἴτε Κυριότητες, εἴτε Ἀρχαί, εἴτε Ἔξου-
»σίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτισται. Καὶ αὐ-
»τός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε·
»καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας,
»ὅς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν γενέρων, ἵνα γένηται
»ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων.» (Κολοσ. α'. 16.). Ἀρα τὸ εὖ-

ναι τοῦ Λόγου ἐστὶ ποιητικὸν καὶ τελικὸν αἴτιον πάντων τῶν ὄντων, θεμέλιον ἀμα καὶ κορυφὴ αὐτῶν, σύνδεσμος καὶ ἑνότης αὐτῶν. Τὰ πάντα ἐν τῷ Λόγῳ, καὶ ὁ Λόγος ἐν πᾶσι κατὰ τὴν σχέσιν τοῦ ποιητοῦ καὶ τῶν ποιημάτων, τοῦ χρατουμέντος καὶ τῶν χρατουμένων, τοῦ κινοῦντος καὶ τῶν κινούμενών, τοῦ δεσπότου καὶ τῶν δεσποζομένων, τοῦ κυρίου καὶ τῶν κυριευμένων, τοῦ εὑθύνοντος καὶ τῶν εὑθυνομένων, τοῦ ἀρχοντος καὶ τῶν ἀρχομένων. Διὸ τὸ εἶναι τοῦ Λόγου αἴτιολογεῖ τὸ εἶναι πάντων τῶν ὄντων ὡς ποιητικὴ καὶ τελικὴ αὐτῶν αἰτία, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνταιτιολογεῖται ὑπὲρ αὐτῶν ὅτι ἦν ὁ Λόγος πρὸ αὐτῶν καὶ ἀνευ αὐτῶν, αὐτὰ δὲ ἀνευ τοῦ Λόγου εἶναι οὐκ ἡδύναντο. Εἰσὶ τὰ ὄντα, διότι ἔστιν ὁ Λόγος ὁ ποιήσας αὐτά· καὶ εἰ μὴ ἦν ὁ Λόγος, οὐδὲ τὰ ὄντα ἡδύναντο γενέσθαι καὶ εἶναι. Ἀλλὰ τὸ χρονικὸν καὶ ποιητὸν εἶναι τῶν ὄντων οὐκ ἀνταιτιολογεῖ τὸ γεννητὸν καὶ ἀΐδιον εἶναι τοῦ Λόγου, ἀλλὰ μόνον ἀποδειχνύει τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ· διότι τὸ μεγαλεῖον τῶν ποιημάτων μαρτυρεῖ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ποιητοῦ αὐτῶν. Διὰ τοῦτο τὸ εἶναι πάντων τῶν ποιημάτων οὔτε ὁμοούσιόν ἐστιν, οὔτε ἴσον πρὸς τὸ εἶναι τοῦ ποιητοῦ αὐτῶν, ἀλλὰ ἔτεροούσιον καὶ ἀνισον. Ἡ δὲ τιμὴ καὶ ἀξία τοῦ ἐνδέσ εἶναι τοῦ Λόγου πολλῷ ὑπερτέρα τῆς ἀξίας τῶν πολλῶν ὄντων καὶ ἀριθμῷ ἀπείρων. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς ἀνισότητος πηγάδει ὁ νόμος τῆς τάξεως καὶ τῆς ὑπαλληλίας, ὃς ἔστιν ἐν ὅλῃ τῇ δημιουργίᾳ, καὶ ἐν ἐκάστῳ κόσμῳ, καὶ ἐν ἐκάστῳ φυσικῷ καὶ ἡθικῷ ὅργανισμῷ, συνημμένος μετὰ τοῦ νόμου τῆς ἴσοτητος καὶ τῆς ἀναλογίας. Τὸ δὲ εἶναι τοῦ Λόγου, ἴσον πρὸς τὸ εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπέρτερον τοῦ εἶναι τῶν ἔτερουςσίων καὶ χρονικῶν κτισμάτων, αἴτιολογεῖ τὴν ἴσοτητα καὶ ἀνισότητα, ἃς θεωροῦμεν θαυμαστῶς μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν ὄντων συγδεούσας ἀμα καὶ διαχωριζούσας αὐτὰ πρὸς ἐναρμόνιον ἐνότητα καὶ σκοπιμότητα καὶ τάξιν. Διὰ τί ἴσα καὶ ἀνισά τὰ ὄντα, καὶ διὰ τί ἴσοτης μετὰ τῆς ἀνισότητος ἀναγκαίως συνυπάρχει ἐν

τῷ κόσμῳ; Διότι καὶ τὸ εἶναι τοῦ Λόγου ἵστον ἐστὶ πρὸς τὸ ὄμοούσιον εἶναι τοῦ Θεοῦ, ὑπέρτερον δὲ καὶ ἀνιστον πρὸς τὸ εἶναι τῶν χρονικῶν καὶ πεπερασμένων κτισμάτων, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαῖος ἡ ἴστος συνυπάρχει μετὰ τῆς ἀνιστήτης κατὰ λόγον φύσεως καὶ τάξεως καὶ δικαιοσύνης. Τιμωνέρα δὲ τῆς ἀνιστήτης ἡ ἴστης ὅτι αὕτη ἀείδιως ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ὄμοουσίων τοῦ ἐνὸς Θεοῦ ὑποστάσεων, ἡ δὲ ἀνιστήτης ἐκ τῆς δημιουργίας τῶν χρονικῶν ὄντων ἐπιφύεται, ὃν ἡ οὐσία καὶ ἡ φύσις οὐ δύναται ἔξισθηναι πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ τὴν φύσιν τοῦ Δημιουργοῦ αὐτῶν. Ἐκ δὲ τῆς φυσικῆς ἀνιστήτης καὶ τοῦ νόμου τῆς τάξεως καὶ τῆς ὑπαλληλίας ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἐλευθέρων πνευμάτων, τῶν ὑπὸ τοῦ Λόγου ἀρχομένων, γεννῶνται τό τε ἡθικὸν ἀγαθόν, τό τε ἡθικὸν κακόν, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία τῶν ἡθικῶν καὶ ἐλευθέρων προσώπων. Τὸ ἡθικὸν ἀγαθὸν καὶ ἡ ἀρετὴ γεννῶνται ἐκ τῆς πειθαρχίας τῶν ἐλευθέρων προσώπων εἰς τὸν Λόγον, τὸν καθολικὸν ἀρχοντα καὶ ἡγεμόνα τῆς ὅλης δημιουργίας ὅταν γὰρ τὸ ἐλεύθερον πρόσωπον ἔχουσίως νοῇ καὶ πράττῃ κατὰ λόγον, συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον τοῦ Λόγου θέλγημα, τὸ ἔργον αὐτοῦ χαρακτηρίζεται ὡς ἡθικῶς ἀγαθόν, αὐτὸν δὲ ἐπαινεῖται ὡς ἔχον ἀρετὴν, ἢτοι τὴν δύναμιν τοῦ κατὰ λόγον πράττειν. Τὸ δὲ ἡθικὸν κακόν καὶ ἡ κακία γεννῶνται ἐκ τῆς εἰς τὸν Λόγον ἀπειθείας καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ ἀποστασίας τῶν ἐλευθέρων πνευμάτων. ὅταν γὰρ τὸ ἐλεύθερον πρόσωπον, τὸ ὑπὸ τοῦ Λόγου τεταγμένον ἐν τινὶ τάξει καὶ λειτουργίᾳ, ἀπειθῇ, καὶ οὐ βούληται πρᾶξαι τὸ ἔκατον, ἡ πράττῃ τὰ ἐναντία τῶν ἔχυτοῦ καθηκόντων, τὸ μὲν ἔργον αὐτοῦ χαρακτηρίζεται ὡς ἡθικὸν κακόν, αὐτὸ δὲ ψέγεται ὡς ἔχον ἔκουσίως τὴν κακίαν ἀντὶ τῆς ἀρετῆς, ἢτοι ὡς ἔχον τὴν δύναμιν τοῦ βούλεσθαι καὶ πράττειν παρὰ τὸν ὄρθιὸν τοῦ Λόγου λόγον. Ἄρα ἐκ τῆς πειθαρχίας ἡ τῆς ἀπειθείας τῶν ἐλευθέρων προσώπων, τῶν ὑπὸ τοῦ Λόγου ἀρχομένων, γεννῶνται τὸ ἡθικὸν ἀγαθὸν καὶ τὸ ἡθι-

κὸν κακόν, ἢ τε ἀρετὴ καὶ κακία τῶν ἐλευθέρων προσώπων, καὶ τὸ εἶναι τοῦ Λόγου αἰτιολογεῖ τὴν ὑπαρξίην τοῦ ἡθικοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὴν ὑπαρξίην τοῦ ἡθικοῦ κακοῦ, τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν τῶν ἐλευθέρων προσώπων. Τὸ εἶναι τοῦ Λόγου αἰτιολογεῖ τὴν ὑπαρξίην τοῦ Διαβόλου, ὃς ἐγένετο ἀρχὴ καὶ ἀρχηγὸς τοῦ ἡθικοῦ κακοῦ καὶ τῶν ἀκολουθησάντων ὅπίσω αὐτοῦ δαιμόνων, καθὼς αἰτιολογεῖ καὶ τὴν ὑπαρξίην τῶν ἀγαθῶν Ἀρχαγγέλων καὶ ἀγγέλων.

Διὸ τί ὑπάρχει ὁ Διάβολος καὶ οἱ πονηροὶ δαίμονες; Διότι ὑπάρχει ὁ Λόγος, εἰς ὃν ἀπειθοῦντες ἐγένοντο τοιοῦτοι. Εἰ μὴ ἦν ὁ Λόγος, οὐδὲ ἀπείθεια εἰς αὐτὸν ἥδυνατο εἶναι, οὐδὲ Διάβολος, οὐδὲ δαίμονες πονηροί. Ἀλλὰ τὸ εἶναι τοῦ Λόγου οὔτε παραγωγικὸν οὔτε ποιητικὸν αἴτιον τῆς ἀπειθείας τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων, ἀλλὰ ἀπλῶς ἀφορμὴ καὶ παραίτιον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, αἰτία ἀναίτιος. Τὸ παραγωγικὸν αἴτιον τῆς ἀπειθείας τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων ἔστιν ἡ ἐλευθέρα αὐτῶν βούλησις, ἡ ἀσεβοῦσα εἰς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Λόγου, καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν καθήκοντα παραβαίνουσα. Ἀρα αἴτιος καὶ ἀρχηγὸς τοῦ ἡθικοῦ κακοῦ ὁ Διάβολος κατὰ τὴν παραγωγικὴν αἰτιότητα· ὃ δὲ Λόγος αἴτιος κατὰ τὴν πόρρω ἐκείνην αἰτιότητα, τὴν ὅλως ἀναίτιον καὶ ἀνεύθυνον τῆς τοῦ κακοῦ γενέσεως. Βεβαίως, εἰ μὴ ἦν ὁ Λόγος, οὐδὲ ἀπείθεια εἰς αὐτὸν ἥδυνατο εἶναι, οὐδὲ Διάβολος καὶ δαίμονες ἥδυναντο γενέσθαι. Ἀλλὰ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ Λόγου οὐκ ἥδυνατο μὴ εἶναι, ἵνα μὴ γένηται αὐτῷ ἀπείθεια ἐξ ἀχαρίστων καὶ ἀγνωμόνων κτισμάτων· ἅρα τὸ εἶναι τοῦ Λόγου ἀναίτιος καὶ ἀνεύθυνως αἰτιολογεῖ τὴν ὑπαρξίην τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων, τὴν γένεσιν καὶ τὴν ὑπαρξίην τοῦ ἡθικοῦ κακοῦ, ὃ καταδιώκει καὶ κολάζει ἡ ποινικὴ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνῃ. Τὴν δὲ ὑπαρξίην τῶν ἀγαθῶν Ἀρχαγγέλων καὶ ἀγγέλων τὸ εἶναι τοῦ Λόγου αἰτιολογεῖ ποιητικῶς τε καὶ συναίτιως· ὅτι ποιητὴς ὁ Λόγος τῶν Ἀρχαγγέλων καὶ ἀγγέλων, καὶ συναίτιος τῆς ἡθικῆς αὐτῶν ἀρετῆς, παρέχων αὐτοῖς τὴν γόρ-

σιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πράττειν κατὰ λόγου τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν θέλημα τοῦ Θεοῦ, βραβεύων τὴν ἡθικὴν αὐτῶν ἀρετῆν, καὶ κολάζων τὴν ἀπείθειαν καὶ τὴν κακίαν τῶν εἰς αὐτὸν ἀπειθησάντων. Ὑπάρχουσι λοιπὸν καὶ οἱ ἀγαθοὶ ἄγγελοι καὶ Ἀρχαγγελοί, διότι ὑπάρχει ὁ ἀγαθὸς Λόγος, εἰς οὓς πειθαρχούντες διαμένουσι τοιοῦτοι, καθὼς ἀπὸ ἀρχῆς ἐγένοντο. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον αἰτιολογεῖται καὶ ὑπάρξις τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ ὑπάρξις τῶν πονηρῶν καὶ φαύλων. Ἐκ τῆς πειθαρχίας εἰς τὸν Λόγον γεννῶνται οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἀνθρωποι· οἱ δὲ πονηροὶ ἐκ τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς ἀπὸ αὐτοῦ ἀποστασίας. Ἡ δὲ ἡθικὴ κακία τῶν ἀνθρώπων ποιητικὸν συναίτιον ἔγει τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἡθικοῦ κακοῦ Διάβολον, δε μετέδωκε τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, τὸ εἶναι τοῦ Λόγου αἰτιολογεῖ τὸ εἶναι πάντων τῶν ὄντων ποιητικῶς τε καὶ τελικῶς, τὸ δὲ εἶναι τῶν πονηρῶν δαιμόνων καὶ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν γένεσιν τοῦ ἡθικοῦ κακοῦ αἰτιολογεῖ ἀναιτίως, ως ἀπλῶς παραίτιον, ἢ πόρρω αἴτιον, καὶ οὐγίως παραγωγικὸν ἢ ποιητικὸν αὐτῶν αἴτιον. Ἡ δὲ καθήματος Φιλοσοφία προφανῶς καὶ ὁμολογουμένως κατέχει τὸν Λόγον τοῦ παντός, καὶ δι’ αὐτοῦ ἐννοεῖ καὶ ἔξηγει τὰ πάντα. Ἡ καθήματος Φιλοσοφία γινώσκει τί ἔστι, διὰ τί ἔστιν ἔχαστον, καὶ τίνος ἔνεκα, καὶ ἀληθῶς ἐπίσταται· ἐλέγχει δὲ καὶ τὴν ψευδοφιλοσοφίαν καὶ κενὴν ἀπάτην, διὰ τούς σκότος οὔσα καὶ οὐ φῶς, πλάνη καὶ τύφλωσις τῶν διανοιῶν τῶν ἀνθρώπων, σκοτίζει καὶ ἀποπλανᾷ καὶ διαφθείρει τοὺς παρ’ αὐτῇ μαθητευομένους, καὶ οὐαὶ αὐτοῖς, ἐὰν μὴ συνῶσε καὶ ἀποστῶσιν ἀπὸ αὐτῆς, καὶ προσέλθωσιν εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ φωταυγῆ ταύτην τοῦ Λόγου Φιλοσοφίαν, τὴν διαλέγουσαν τὰ σκότη, τὴν φωτίζουσαν ὁρθαλμούς, τὴν ἀποκαλύπτουσαν πάντα τὰ μυστήρια, τὴν πληροῦσαν τὴν φιλοσοφικὴν ἔφεσιν τοῦ εἰδέναι, καὶ πάσας τὰς εὐγενεῖς τῆς ψυχῆς ἐπιθυμίας καὶ ἐφέσεις, ὃν τὸ σύνο-

λογ θέωσις καλεῖται. Ήξετάσσα δὲ ἡ Θεολογία κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ εἶναι τῆς ὑποστάσεως τοῦ Λόγου, μεταβαίνει τῇδη καὶ εἰς τὴν ἔξετασιν τῶν προσόντων αὐτοῦ, ἀπὸ τὴν θείαν φύσιν αὐτοῦ συνιστῶσι καθ' ἥν ἔχουσι φυσικὴν τάξιν καὶ ἀκολουθίαν.

ΤΟ ΕΙΔΕΝΑΙ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Τὸ γεννητὸν καὶ ἀΐδιον εἶναι τοῦ Λόγου, τὸ ὄμοούσιον καὶ ἴσον πρὸς τὸ ἀγέννητον εἶναι τοῦ Θεοῦ κατὰ λογικὴν ἀκολουθίαν καὶ ἀνάγκην νοεῖται ἔχον καὶ πάντα τὰ προσώντα τῆς τελείας τοῦ Θεοῦ φύσεως, ὃν προηγεῖται τὸ τέλειον εἰδέναι. Ὁ Λόγος ἔχει εἰδέναι τέλειον, ἵσον πρὸς τὸ τέλειον εἰδέναι τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς αὐτοῦ, εἰδέναι αὐτογνωστικὸν καὶ ἐτερογνωστικόν, εἰδέναι παγγνωστικὸν καὶ ἀποκλειστικὸν πάσης ἀγνοίας καὶ ἡμαρτημένης ἢ πεπλανημένης γνώσεως. Τὸ πάντοφον τοῦτο εἰδέναι καὶ ὁ Λόγος συνειδὼς ὅτι ἔχει κατηγορεῖν εἰς ἑαυτόν, λέγων «Καθὼς γινώσκει με ὁ Πατήρ, καὶ γὼ γινώσκω τὸν Πατέρα.» «Καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Γίον, εἰμὴ ὁ Πατήρ· οὐδὲ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰμὴ ὁ Γίος.» Τὸ τέλειον εἶναι τοῦ Λόγου μετὰ τοῦ τελείου εἰδέναι συγνοούμενον ὄριζεται οὐσία αὐτόφωτος, αὐτογνωστική καὶ παγγνωστική, γεννωμένη ἐξ οὐσίας αὐτοφώτου, αὐτογνωστικῆς καὶ παγγνωστικῆς, ἡς καὶ τέλειον ἀπαύγασμα λέγεται. Διὸ καὶ ἀμοιβαίως βλέπουσι καὶ νοοῦσιν ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους. Καὶ καθὼς ὁ Πατήρ γινώσκει ἑαυτὸν καὶ τὸν ἑαυτοῦ Γίον, ἔχων ἄμα αὐτογνωσίαν καὶ ἐτερογνωσίαν τελείαν, οὕτω καὶ ὁ Γίος γινώσκει ἑαυτὸν καὶ τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα, ἔχων ἄμα αὐτογνωσίαν καὶ ἐτερογνωσίαν τελείαν. Ἀμφότεροι δὲ ἐπίσης γινώσκουσι καὶ πᾶν τὸ δυνατὸν γενέσθαι, καὶ πᾶν ὅ, πι ἐγένετο τῇ ἑαυτῶν βουλήσει καὶ δυνάμει, καὶ οὐκέστε κτίσις ἀρχῆς ἐνώπιον αὐτῶν, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραγηλισμένα τοῖς ὀρθαλμοῖς αὐτῶν. Αἱ τιολογεῖται δὲ ἡ αὐτογνωσία τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐτερογνω-

σίας τοῦ Λόγου, καὶ ἡ αὐτογνωσία τοῦ Λόγου ὄμοιῶς αἰτιολογεῖται διὰ τῆς ἑτερογνωσίας τοῦ Θεοῦ. Διὸ τί ὁ Θεὸς γινώσκει ἐαυτόν; Διότι ἔχει ἀμεσον ἀντικείμενον νοήσεως τὸν Λόγον, ὃς ἐστιν ἡ Ἰδέα αὐτοῦ, ἡ Εἰκὼν αὐτοῦ, ἡ Ἀλήθεια τῆς οὐσίας καὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς ἑαυτοῦ Ἰδέας ὁ Θεὸς θεωρεῖ καὶ γινώσκει ἐαυτόν. Καὶ εἰ μὴ ἦν ὁ Λόγος, οὐδὲ αὐτογνωσία ἦν ἐν τῷ Θεῷ, ὁ Θεὸς οὐκ ἂν ἐγίνωσκεν ἐαυτόν. Ἄρα ὁ Λόγος αἴτιος τῆς αὐτογνωσίας καὶ τοῦ εἰδέναι τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀληθής τοῦ Θεοῦ Ἰδέα, καὶ ἡ ἀρχὴ πάσης ιδέας καὶ γνώσεως. Διὸ τί δὲ καὶ ὁ Λόγος γινώσκει ἐαυτόν; Διότι ἔχει ἀμεσον ἀντικείμενον νοήσεως τὸν Θεόν, ὃς ταυτίζεται πρὸς τὸν Λόγον κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν φύσιν, καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ Θεοῦ ὁ Λόγος θεωρεῖ ἐαυτόν· διότι, καθὼς ὁ Λόγος ἐστὶν ἡ Ἰδέα τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ αἴτιος τῆς αὐτογνωσίας αὐτοῦ, οὗτος καὶ ὁ Θεός ἐστιν ἡ Ἰδέα τοῦ Λόγου καὶ ὁ αἴτιος τῆς αὐτογνωσίας αὐτοῦ, καὶ ἑκάτερος δυνάμει τοῦ ἑτέρου ἔχει ἅμα τὴν αὐτογνωσίαν καὶ τὴν ἑτερογνωσίαν καὶ τὴν παγγνωσίαν, ἥτοι τὸ τέλειον εἰδέναι. Διὰ τοῦτο ἡ ἀφαίρεσις τοῦ Λόγου ἀφαίρεται ἐκ τοῦ Θεοῦ τὸ τέλειον εἰδέναι, καὶ ὅλην τὴν θείαν φύσιν, ἥς ἀνευ οὐκ ἔστι Θεός. Διὰ τοῦτο τὸ εἰδέναι τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ εἰδέναι τοῦ Λόγου ἐν ἐστι, καὶ δύο· ἐν διὰ τὴν ἀδιαίρεστον ἐνότητα, καὶ δύο διὰ τὴν διάκρισιν τοῦ νοοῦντος καὶ τοῦ νοούμενου. Ἐν τῷ εἰδέναι τοῦ Θεοῦ ὁ Θεός ἐστι νοοῦν ὑποκείμενον, ὁ δὲ Λόγος νοούμενον ἀντικείμενον· ἐν δὲ τῷ εἰδέναι τοῦ Λόγου ὁ Λόγος ἐστὶ νοοῦν ὑποκείμενον, ὁ δὲ Θεὸς νοούμενον ἀντικείμενον. Ὁ Θεὸς ἔχει τὴν συνείδησιν τῆς ἀναιτίου ὑπάρξεως, ἥν οὐκ ἔχει ὁ Λόγος· ὁ δὲ Λόγος ἔχει τὴν συνείδησιν τῆς αἰτιατῆς ὑπάρξεως, ἥν οὐκ ἔχει ὁ Θεός. Ἀλλὰ καὶ τὸ εἰδέναι τοῦ Θεοῦ αὐτογνωστικὸν καὶ ἑτερογνωστικὸν καὶ παγγνωστικὸν ἅμα, καὶ τὸ εἰδέναι τοῦ Λόγου αὐτογνωστικὸν καὶ ἑτερογνωστικὸν καὶ παγγνωστικὸν ἅμα, καὶ ἑκάτερον ἀναγκαῖον πρὸς τὸ εἶναι τὸ ἑτερον· διότι

οὔτε τὸ εἰδέναι τοῦ Θεοῦ δύναται εἶναι ἄνευ τοῦ εἰδέναι τοῦ Λόγου, οὔτε τὸ εἰδέναι τοῦ Λόγου δύναται εἶναι ἄνευ τοῦ εἰδέναι τοῦ Θεοῦ. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων ἀναγκαίων εἰδέναις ἔστι τὸ εἰδέναι τοῦ Πνεύματος, εἰδέναις αὐτογνωστικὸν καὶ ἑτερογνωστικὸν καὶ παγγυωστικὸν ἄμα, ἐξισούμενον πρὸς τὸ εἰδέναι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λόγου, καὶ νοούμενον ὡς ἀναγκαῖος δεσμὸς μεταξὺ τοῦ νοοῦντος ὑποκειμένου καὶ τοῦ νοούμενου ἀντικειμένου. Τὸ δὲ τέλειον εἰδέναι τοῦ Λόγου συννοεῖται ἀναγκαῖως μετὰ τοῦ τελείου εἰδέναι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ τελείου εἰδέναι τοῦ ἐκπορευτοῦ Πνεύματος, αἰτιολογοῦν ἀμφότερα, καὶ αἰτιολογούμενον ὑπ’ ἀμφοτέρων, καὶ μετ’ αὐτῶν εἰς ἐν τέλειον εἰδέναι ἐνούμενον, ἀρχικόν, ἀΐδιον, ἀμείωτον, ἀναύξητον, ἀναλλοίωτον, ἀεὶ τὸ αὐτό, ἐν ᾧ ἔστι τὸ νοοῦν ὑποκείμενον, τὸ νοούμενον ἀντικείμενον, καὶ ὁ μεταξὺ ἀναγκαῖος δεσμός, οἱ τρεῖς ἀναγκαῖοι παράγοντες ἐνὸς τελείου εἰδέναι. Ο ἀναίτιος Θεός, τὸ νοοῦν ὑποκείμενον καὶ ὁ πρῶτος Νοῦς, ἀντικείμενον νοήσεως ἔχει τὸν γεννητὸν Λόγον, δι’ οὗ ἔχει ἄμα αὐτογνωσίαν καὶ ἑτερογνωσίαν καὶ παγγυωσίαν· ὁ γεννητὸς Λόγος, τὸ πρῶτον νοούμενον ἀντικείμενον καὶ ἡ πρώτη Ἀλήθεια, ἀντικείμενον νοήσεως ἔχει τὸν ἀγένητον Θεόν, καὶ ἔστι δεύτερον νοοῦν ὑποκείμενον, νοῶν τὸν νοοῦντα αὐτόν, δι’ οὗ ἔχει ἄμα αὐτογνωσίαν καὶ ἑτερογνωσίαν καὶ παγγυωσίαν· τὸ δὲ ἐκπορευτὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα νοεῖ τὸν Θεὸν καὶ τὸν Λόγον, καὶ νοεῖται ὑπ’ ἀμφοτέρων, δι’ ὃν ἔχει ἄμα αὐτογνωσίαν καὶ ἑτερογνωσίαν καὶ παγγυωσίαν. Τοιουτοτρόπως τὰ τρία τῶν τριῶν ἀΐδίων προσώπων εἰδέναι ἐνοῦνται εἰς ἐν τέλειον εἰδέναι περιεκτικὸν τριῶν συναΐδίων εἶναι, ὃν ἔκαστον νοεῖ καὶ νοεῖται, καὶ ἔχει τὴν αὐτογνωσίαν μετὰ τῆς ἑτερογνωσίας καὶ παγγυωσίας ἐν ἴσῃ τελειότητι μετὰ τῶν δύο ἀλλων. Οὔτε δὲ τὸ ἐν τέλειον εἰδέναι δύνατόν ἔστιν ἄνευ τῶν τριῶν συναΐδίων εἶναι, οὔτε τὰ τρία συναΐδια εἶναι δύνατά ἔστιν ἄνευ τοῦ τελείου εἰδέναι. Διὰ τοῦτο, ἀφαιροῦντες τὸ τέλειον εἰδέ-

ναι, συναρπαρούμεν καὶ τὰ τρία συναίδια εἶναι ἀρφαροῦντες δὲ ἐν ἐκ τῶν τριῶν συναίδιων εἶναι, συναρπαρούμεν ἄμα καὶ τὸ τέλειον εἰδέναι, καὶ τὰ δύο ἔτερα συναίδια εῖναι. Ἀρα τὰ τρία συναίδια εἶναι καὶ τὸ τέλειον ἐκάστου εἰδέναι ἔχουσιν ἀναγκαῖαν τὴν συνύπαρξιν, καὶ ἀμοιβαίως αἰτιολογούνται καὶ συναποδεικνύονται. Τεθέντος τοῦ τελείου εἰδέναι, ἀποδεικνύονται διὰ τῆς ἀναλύσεως αὐτοῦ τρία τέλεια συναίδια εἶναι· τεθέντος ἐνὸς τελείου εἶναι, ἀποδεικνύονται δι’ αὐτοῦ καὶ τὰ δύο ἔτερα συναίδια εἶναι, καὶ τὸ κατηγορούμενον ἐφ’ ἐκάστου τέλειον εἰδέναι· ἐν γὰρ τέλειον εἶναι οὐ δύναται εἶναι ἀνευ δύο ἔτερων τελείων εἶναι, καὶ ἐν τέλειον εἰδέναι αὐτογνωστικὸν καὶ ἔτερογνωστικὸν καὶ παγγνωστικὸν οὐ δύναται εἶναι ἀνευ τριῶν συναίδιων εἶναι. Ἐκ δὲ τῆς ἀναγκαίας συνυπάρξεως τῶν τριῶν συναίδιων εἶναι μετὰ τοῦ τελείου εἰδέναι συνάγονται ἡ ἔξαγονται ἀξιώματα λογικά, καθολικὰ καὶ ἀναγκαῖα, οἷα τὰ ἔξη.

1) Οὐδὲν δύναται εἶναι ἀνευ ἔτερου, καὶ οὐδὲν γοεῖται ἀνευ ἔτερου· 2) οὐκ ἔστιν εἰδέναι ἀνευ τριῶν εἶναι, καὶ ἀναγκαίως ἐκ τοῦ εἰδέναι συνάγεται τὸ εἶναι· 3) οὐκ ἔστιν αὐτογνωσία ἀνευ ἔτερογνωσίας, οὐδὲ συνείδησις ἀντιλήψεως, οὐδὲ νόησις ἀνευ τριῶν ὅρων, οἷον τοῦ νοοῦντος ὑποκειμένου, τοῦ νοούμενου ἀντικειμένου, καὶ τοῦ συνδέοντος νοητικοῦ πνεύματος.

Τῶν λογικῶν τούτων ἀξιωμάτων φέρε ποιήσωμεν ὠφέλιμον χρῆσιν καὶ ἐφαρμογήν, ἐλέγγοντες δι’ αὐτῶν παραλογισμοὺς καὶ πλάνας τῶν νεωτέρων φιλοσόφων.

‘Ο Γάλλος Καρτέσιος, ὁ τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας πατήρ, ὡς ἀρχὴν τῆς ἑαυτοῦ φιλοσοφίας ἔθετο τὸ πολυθρύλητον ἐκεῖνο, «Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω.» Δυνάμει τοῦ ἡμισυλλογισμοῦ τούτου, οὖς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀξίαν καὶ αὐτὸς ἡγνόει, ὁ Καρτέσιος τὴν ὑπάρξιν τοῦ ιδίου ἐγώ, ἡ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἐχαρακτήριζεν ὡς τὴν μόνην βεβαίαν ἀληθειαν, δισταγμοῦ καὶ ἀμφιβολίας ἀνεπίδεκτον, ὡς τὸ εξ-

ἀρχῆς γνωστόν, δι' οὗ ἡδύνατο ἀσφαλῶς νὰ προβῇ εἰς τὴν εὑρεσιν καὶ ἀπόδειξιν τῶν ἀγνώστων· τὴν δὲ ὑπαρξίην τῶν ἄλλων ὅντων καὶ τὴν ὑπαρξίην αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἐγκαρακτήριζεν ὡς ἀγνωστογένη ἀμφίβολον καὶ ἀποδεῖξεως δεομένην.

“Οτις ἔχει τοῦ νοεῖν καὶ εἰδέναι συνάγεται ἀναγκαίως τὸ εἶναι καὶ τὴν ὑπαρξίην τοῦ νοοῦντος, οὐδεὶς ἀντερεῖ· διότι καθολικῶς ἀληθεύει ἡ πρότασις, πᾶν τὸ νοοῦν ὑπάρχει,¹ οὐσίας ἀδυνάτου τῆς νοήσεως ἀνευ τῆς ὑπάρξεως τοῦ νοοῦντος.

“Οτις δὲ μόνον τὸ νοοῦν ἐγὼ ἔχει τὴν βεβαίαν ὑπαρξίην, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ νοούμενον ἀντικείμενον καὶ τὸ δοῦ οὐ γίνεται ἡ νόησις πνεῦμα, τοῦτο ψεῦδός ἐστι προφανέστατον, ὅπερ ὁ Καρτέσιος μετὰ τῆς ἀληθείας ἔθετεν ὡς ἀρχὴν τοῦ ἑαυτοῦ φιλοσοφικοῦ συστήματος. Οὐδὲν νοεῖται ἀνευ ἑτέρου, καὶ οὐδὲν δύναται εἶναι ἀνευ ἑτέρου.

Εἰ ἐγὼ ὑπάρχω, διότι νοῶ, ἀναγκαίως ὑπάρχει καὶ ἔτερον, ἀναγκαίως ὑπάρχει καὶ πᾶν ἀμεσον τῆς νοήσεώς μου ἀντικείμενον, καὶ τὸ πνεῦμα, δι' οὗ ἡ νόησις· διότι οὐκ ἐστιν εἰδέναι ἀνευ τριῶν εἶναι, οὐδὲ νόησις ἀνευ τριῶν ὅρων, οἷον τοῦ νοοῦντος ὑποχειμένου, τοῦ νοούμενου ἀντικειμένου, καὶ τοῦ συνδέοντος αὐτὰ πνεύματος, δι' οὗ ἡ νόησις γίνεται. Χαρακτηρίζων λοιπὸν ὁ Καρτέσιος μόνον τὸ ἴδιον ἐγὼ ὡς βεβαίαν ἀληθείαν, καὶ θέτων αὐτὸν ὡς ἀρχὴν τῆς φιλοσοφίας, ἐθεμελίου φιλοσοφίαν φίλαυτον καὶ ἐγωιστικήν, ὑπερήφανον, ἀλαζόνα, καὶ ψευδῆ· αὐτὸς δέ, οὐτω φιλοσοφῶν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς παρελογίζετο καὶ ἐπλαγάτο ἀπὸ τῆς ἀληθείας. Καὶ ἄλλως εἰπεῖν· ἡ ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Καρτεσίου, «Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω,» ὁμολογεῖ τὴν αὐτογνωσίαν τοῦ ἐγώ, ἥντις διὰ τῆς συνειδήσεως, ὁμολογεῖ οὐδὲν ἄλλο, ἥτις ὅτι ἐγὼ σύνοιδα ὅτι ὑπάρχω, ὅτι ἔχω αὐτογνωσίαν. ‘Ἄλλ’ οὐκ ἐστιν αὐτογνωσία ἀνευ ἐτερογνωσίας, οὐδὲ συνειδήσις τοῦ ἐγώ ἀντελήψεως τῶν ἐτέρων ὅντων. Καὶ εἰ ὑπάρχει τὸ συνειδήγτων ἐγώ, ἀναγκαίως ὑπάρχει καὶ τὸ ἀντιληπτὸν οὐκ ἐγώ, ἥτοι τὸ ἔτερον. Θέτειν λοιπὸν τὴν ὑπαρξίην τοῦ ἐγώ ὡς βεβαίαν,

τὴν δὲ ὑπαρξίν τῶν ἀντιληπτῶν ὡς ἀμφίβολον καὶ δεομένην ἀποδεῖξεως, τοῦτο λέγεται παραλογισμὸς καὶ ἀποπλάνησις ἀπὸ τῆς ἀληθείας. Ἐάρα ὁ Καρτέσιος, ὁ θεμελιωτὴς καὶ ὁ πατήρ τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας, παραλογίζεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, δοξάζει ψευδῶς περὶ τῆς βεβαίας ὑπάρξεως τῶν ἀντιληπτῶν, καὶ ἀποπλανᾶται ἀπὸ ὅδου ἀληθείας, ἢν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διαβάλλει καὶ συκοφαντεῖ, μὴ εἰδὼς τί πράττει. Ἀλλ' ἡ μεγάλη τοῦ Καρτεσίου πλάνη ἔστιν ἡ μπόθεσις τῶν ἐμφύτων ἴδεων, καὶ ἡ δι' αὐτῶν κατασκευαζόμενη ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ· διότι, ἐπειχειρῶν διὰ ψευδοῦς ὑποθέσεως καὶ διὰ ψευδῶν λόγων γὰρ ἀποδεῖξῃ τὴν προφανεστάτην καὶ βεβαίαν ἀληθείαν, ἦτοι τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ὑπαρξίν τοῦ κόσμου, ἔδωκεν εἰς τοὺς ὑλιστὰς τοιαῦτα ὄπλα καὶ ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, ὥστε αὐτὸς ἐγένετο ὁ αἴτιος τῆς ἀθείας καὶ τῆς ἀπιστίας, τῆς διὰ τῶν ὑλιστῶν διαδοθείσης καὶ μέχρι τοῦ νῦν διαδιδομένης. Ὁ Καρτέσιος, κακῶς καὶ ἀμεθόδως φιλοσοφῶν, ἐθεμελίωσεν ἐπὶ τοῦ ἐγώ ψευδὲς φιλοσοφίας σύστημα. Ὁ ὑλισμὸς εὐχόλως ἐκρήμνισεν αὐτό, καὶ ἐθεμελίωσεν ἔτερον ψευδὲς σύστημα ἐπὶ τοῦ οὐκ ἐγώ, ἦτοι ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑλης τῆς διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς πείρας γνωρίζομένης. Ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἔτερογνωσία ἀνευ αὐτογνωσίας, οὐδὲ ἀντίληψις τοῦ ἔτερου ἀνευ συνειδήσεως τοῦ ἐγώ, καὶ ὁ ὑλισμὸς διὰ τῶν λογικῶν τούτων ἀξιωμάτων ἐξελέγχεται ψευδῆς καὶ πεπλανημένος, καθὼς καὶ ὁ ἴδεαλισμὸς τοῦ Καρτεσίου. Ἔπισης δὲ καὶ ὁ κριτικισμὸς τοῦ Καντίου ψευδῆς καὶ πεπλανημένος ἐξελέγχεται, διότι διαχωρίζει τὸ εἶναι ἀπὸ τοῦ εἰδέναι, καὶ δογματίζει ὅτι οὐ δύναμεθ διὰ τῶν ἴδεων καὶ τοῦ εἰδέναι ἀποδεῖξαι τὸ ἀντιχειμενικὸν εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου. Ἀλλ' εἰ τὸ ὑποκειμενικὸν εἶναι τοῦ Καρτεσίου, ἀντικειμενικὸν δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀποδεικνύεται τῷ Καντίῳ καὶ πᾶσι τοῖς φιλοσοφοῦσι κατὰ τὴν κριτικὴν αὐτοῦ, διὰ

τοῦ «Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω,» διὰ τί τὸ ὑποκειμενικὸν εἶναι τοῦ Θεοῦ, ἀντικειμενικὸν δὲ ὡς πρὸς ἡμᾶς, οὐκ ἀποδειχνύεται ἡμῖν διὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρημάτων; Καὶ ὁ Θεὸς λέγει· Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω, καθὼς τοῦτο λέγεσθαι καὶ διὰ Καρτέσιος· καὶ ὁ Θεὸς διὰ λόγου ἀναγγέλλει ἡμῖν τὴν ἑαυτοῦ ὑπαρξίαν, καθὼς καὶ ὁ Καρτέσιος διὰ λόγου γραπτοῦ καὶ ἀκουστοῦ ἀνήγγειλεν ὅτι ὑπάρχει, διότι γοτὲ, διότι ἔχει συνείδησιν τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρχεως. Διὰ τί λοιπὸν ἡ χριτικὴ φιλοσοφία τοῦ Καντίου τὴν μὲν ὑπαρξίαν τοῦ Καρτεσίου παραδέχεται ὡς βεβαίαν καὶ ἀναφρίσιον ἀλήθειαν, τὴν δὲ ὑπαρξίαν τοῦ Θεοῦ διαβάλλει ὡς ἀμφίσιον, καὶ ὡς μὴ ἔχουσαν λόγον, ἀποχρώντως ἀποδειχνύοντα αὐτὴν τοῖς λογικῶς σκεπτομένοις ἀνθρώποις; Ὁ Γάλλος Καρτέσιος ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1596, καὶ ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1650· ὁ δὲ Γερμανὸς Κάντιος ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1724, καὶ ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1804. Διαχωρίζεται λοιπὸν ὁ Κάντιος ἀπὸ τοῦ Καρτεσίου κατὰ ἔτη 128 ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως, κατὰ ἔτη δὲ 154 ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ θανάτου. Πῶς λοιπὸν ὁ Κάντιος ἔμαθε τὴν ὑπαρξίαν τοῦ Καρτεσίου καὶ τὸ φιλοσοφικὸν αὐτοῦ σύστημα; Ὁμολογουμένως ἔμαθεν αὐτὴν, ἀναγνοὺς ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ ἀκούσας τὸν λόγον τοῦ Καρτεσίου, «Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω,» λόγον, ὃν οὐδεὶς ἀπέδωκεν εἰς ἄλλου τινά, πλὴν εἰς μόνον τὸν λαλήσαντα αὐτὸν Καρτέσιον. Εἰ οὖν ὁ λόγος τοῦ Καρτεσίου, «Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω,» ἔπεισε τὸν χριτικὸν Κάντιον περὶ τῆς βεβαίας ὑπάρξεως τοῦ Καρτεσίου, διὰ τί οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ, δι' ὧν ἡμῖν ἀναγγέλλει τὴν ἑαυτοῦ ὑπαρξίαν, οὐ πείθουσιν αὐτὸν περὶ τῆς βεβαίας ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ; Λέγει δὲ ὁ Θεὸς περὶ τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως τάδε· «Ἐγὼ Θεὸς πρῶτος, καὶ ἐγὼ »μετὰ ταῦτα, καὶ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι Θεός. Τίς ὥσπερ »ἐγώ; Στήτω, καὶ καλεσάτω καὶ ἀναγγειλάτω, καὶ ἐτοιμασάτω μοι ἀρ' οὐ ἐποίησα ἀνθρωπὸν εἰς τὸν αἰῶνα, »καὶ τὰ ἐπερχόμενα πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἀναγγειλάτωσαν ὑ-

»μήν. Ἐγώ Κύριος, ὁ συντελῶν πάντα, ἔξετενα τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ ἐστερέωσα τὴν γῆν. Τίς ἔτερος διασκεδάσει σγημεῖα ἐγγαστριμύθων καὶ μαντείας ἀπὸ καρδίας, ἀποστρέψων φρουριῶν εἰς τὰ δπίσω, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν μωραῖναν, καὶ ἴστων ρῆμα παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τὴν βουλὴν τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ἀληθεύων;» Τοὺς λόγους τούτους, καὶ πολλοὺς ἄλλους αὐτοῖς ὅμοίους, τίς ἄλλος ἡ δύνασθο λαλῆσαι, εἰμὴ μόνος ὁ Θεός; καὶ τίς οὐ βλέπει ἐν τοῖς λόγοις τούτοις τὴν βεβαίαν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, καθὼς βλέπει καὶ ἐν τῷ «Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω» τὴν βεβαίαν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Καρτεσίου; Ἄλλος οὐχ οὕτω κρίνει καὶ ἡ περιφρήμος τοῦ Καντίου κριτική. Κατ’ αὐτὴν ὁ λόγος, ὁ ἐξαγγέλλων τοῦ Θεοῦ τὴν ὑπαρξίαν, οὐ πείθει περὶ τῆς βεβαίας ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, καθὼς ὁ λόγος τοῦ Καρτεσίου, «Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω», πείθει τοὺς ἀκούοντας περὶ τῆς βεβαίας ὑπάρξεως τοῦ Καρτεσίου. Δογματίζει ὁ ἔνδοξος τῆς Γερμανίας κριτικὸς ὅτι ἐκ τῆς ιδέας καὶ τοῦ εἰδέναι οὐ δυνάμεθα ἀποδεῖξαι καὶ βεβαιῶσαι τὸ ἀντικειμενικὸν εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὴν ὡς πρὸς αὐτὸν ἀντικειμενικὴν ὑπαρξίαν τοῦ Καρτεσίου παραδέχεται ὡς βεβαίαν καὶ ἀναμορίσολον, διότι αὗτη ἀπεδείχθη διὰ τοῦ «Νοῶ, οὐκοῦν ὑπάρχω», τῇ γούν διὰ τῆς ιδέας καὶ τοῦ εἰδέναι. Ἰδού κριτικὴ φάσκουσα καὶ ἀντιφάσκουσα, καὶ αὐτὴ ἔαυτὴν ἀνατρέπουσα, κριτικὴ ἄφρων, λέγουσα· Οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις λογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, ὡς ἔστιν ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐγώ! «Ἄρα οὐχὶ οἱ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;

ΤΑ ΔΥΟ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΕΙΔΕΝΑΙ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Τὸ εἰδέναι τοῦ Λόγου διακρίνεται εἰς δύο εἴδη, εἰς εἰδέναι θεογνωστικόν, καὶ εἰς εἰδέναι κτισματογνωστικόν. Τὸ θεογνωστικὸν εἰδέναι γινώσκει τὸν Θεὸν τελείως, ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώτως, καὶ ἔχει βάθος

ἀπειρον· τὸ δὲ κτισματογνωστικὸν γινώσκει πάντα τὰ κτίσματα τὰ ἐκ τῆς οὐσίας τῆς ὑλῆς γενόμενα, καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑλῆς τὴν γενομένην ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, καὶ πᾶν τὸ δυνατὸν γενέσθαι καὶ εἶναι, καὶ ἔχει πλάτος ἀπειρον. Γινώσκει δὲ τὰ κτισματα ὁ Λόγος πρὸ τῆς ποιήσεως αὐτῶν, διότι ἔχει ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐν τῷ ἑαυτοῦ πνεύματι τὰς ^{ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ ΤΟΜΕΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ} ιδέας πάσας πάντων κτισμάτων, καὶ οὐδὲν μανθάνει ἐκ τῶν θεόων, ἀλλ᾽ ἐκ προτέρου καὶ ἀπὸ ἀρχῆς παγγνώστης ἐστί. Ἐστι δὲ καὶ πάνσοφος, διότι σοφῶς οἶδε συνδυάζειν τὰ μέσα πρὸς τοὺς σκοπούς καὶ τὰ τέλη τῶν ὄντων καὶ τῶν ξόσμων, καὶ ποιεῖν πάντα ἐν ἀρμονίᾳ καὶ τάξει καὶ σκοπιμότητι ἀξιοθαυμάστῳ. Παγγνώστης δὲ καὶ πάνσοφος ὅντας ὁ Λόγος ἐπίσταται μεταδιδόναι τὴν γνῶσιν καὶ τὴν σοφίαν οἷς ἀν βούληται, καὶ σον βούλεται, καὶ ως βούλεται, διὰ πάσης ὁδοῦ ἐπιστήμης, διθεν καὶ πανεπιστήμων καλεῖται. Ο ὑπατος καθηγητής καὶ ὁ μεθοδικώτατος διδάσκαλος ὁ Λόγος ἐστί, καὶ αὐτὸς μεταδίδωσι τοῖς ἀνθρώποις πᾶσαν σοφίαν καὶ σύνεσιν καὶ ἐργασιῶν ἐπιστήμας. Ο Λόγος ἐπλασε τὸν ἀνθρώπον ἐκ τοῦ χοὸς τῆς γῆς δεκτικὸν γνώσεως καὶ ἐπιστήμης, προαγούσης αὐτὸν ἀπὸ γνώσεως εἰς γνῶσιν. Ο Λόγος δίδωσι πρῶτον τὴν συνείδησιν καὶ τὸ εἰδέναι εἰς πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου, ἥτις γεννᾶται ἀγνοοῦσα ὅλως τὴν ἑαυτῆς γέννησιν, καὶ ὁ Λόγος ἐπειτα διὰ τοῦ ὄρθοῦ λόγου καὶ τῶν λογικῶν νόμων καὶ ἐργασιῶν προάγει τὰς φιλοσόφους ψυχὰς ἀπὸ γνώσεως εἰς γνῶσιν, καὶ ἐπαγγέλλεται τοῖς ἀκούουσι τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ πειθαρχοῦσιν αὐτῷ μεταδοῦναι αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ παγγνωσίαν τε καὶ πανσοφίαν. Τοῦτο δὲ τοῦ Λόγου τὸ μέγα καὶ ἔξοχον μεγαλούργημα, μεταδοῦναι ταῖς φιλοσόφοις ψυχαῖς τὸ τέλειον εἰδέναι, καὶ ἐξισῶσαι αὐτὰς πρὸς ἑαυτόν, ὥστε εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. Ἄλλ' ἐν τῷ καλλίστῳ καὶ μεγίστῳ τούτῳ ἔργῳ ὁ Λόγος ἔχει ἀντίπαλον καὶ ἀνταγωνιστὴν τὸν πονηρὸν Διάβολον, ὃς, φθονῶν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δόξαν τοῦ Λόγου καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὴν

ισόθεον παγγυωσίαν καὶ μακαριότητα, ἐργάζεται εἰς ἀπο-
πλάνησιν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς γνώσεως τοῦ Λόγου, καὶ
ἀπὸ τῆς γνώσεως τοῦ ἔαυτῶν προορισμοῦ, καὶ, οὓς γοη-
τεύει καὶ ἀποπλανᾷ, σφριστὰς καὶ μακινομένους καὶ δοκη-
σισόφους καὶ ἄφρονας καὶ παράφρονας αὐτοὺς ἀπεργά-
ζεται. Ἐγὼ ἀγῶνι τούτῳ τῆς θεουργίας τῶν ἀνθρώπων ἡ
σοφία καὶ ἡ ἐπιστήμη τοῦ Λόγου καταστρατηγεῖ καὶ νικᾶ-
τὰς μεθοδείας καὶ τὰς γοητείας τοῦ Διαβόλου, κατορθοῦσα
ὅν ἐπιδιώκει σχοπὸν ὡς πρὸς τὰς πειθαρχούσας αὐτῷ ψυ-
χάς, ἀλλὰν ὁ ἀριθμὸς ἔσται ὡς τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ
πλήθει· τὰς δὲ ἀπιστούσας καὶ ἀπειθούσας ὡς ἔαυτοῦ ἀνα-
ξίας παραδίδωσι τῷ Διαβόλῳ, ὅτι αὐτὸν προείλοντο καὶ
αὐτοῦ ἐγένοντο ἀξιαι. Μακάριοι οὖν οἱ τὸν πάνσοφον καὶ
πάντεχνον καὶ πανεπιστήμονα Λόγον ἔχοντες καθηγητὴν
καὶ διδάσκαλον, οἱ κατὰ λόγον διδασκόμενοι καὶ παιδευό-
μενοι, οἱ κατὰ τὸν ὄρθον λόγον φιλοσοφοῦντες καὶ αὐτὸν
ἔχοντες ἀντικείμενον γνώσεως καὶ πρὸς τὴν θέωσιν ὁδη-
γούμενοι. Οὗτοι κληρονομήσουσι τὸ εἰδέναι τοῦ Λόγου τὸ
θεογνωστικὸν καὶ τὸ κτισματογνωστικόν, καὶ γνώσονται
τὸν ἀεὶ ὄντα Θεὸν καὶ ἀεὶ ὠσαύτως ἔχοντα, καὶ πάντα τὰ
ἐν χρόνῳ γενόμενα κτίσματα ὡς αὐτὰ γινώσκει ὁ ποιη-
τὴς αὐτῶν Λόγος. Οἱ δὲ διδακτοὶ τοῦ Διαβόλου, οἱ ἀσε-
βεῖς καὶ οἱ ἄφρονες, κληρονομήσουσι τὸ ἀσθεστον πῦρ καὶ
τὴν ἐν αὐτῷ αἰώνιον κόλασιν. Τὸ εἰδέναι τοῦ Λόγου ἔστιν
ἡ τροφὴ καὶ ἡ ζωὴ τῶν λογικῶν ψυχῶν, δι’ οὓς τρέφονται καὶ
αὐξάνονται καὶ τελειοῦνται, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀγαλλιωγταὶ εἰς
αἰώνα αἰώνος. Αὕτη δὲ ἡ ἀγαλλίασις, θεωρεῖν τριλικοῦτον
καὶ τοιοῦτον εὐεργέτην, μετέχειν τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀ-
ρετῆς αὐτοῦ, ἔχειν αὐτὸν ἀδελφὸν ἀγαπητόν, καὶ συνδο-
ξάζειν μετ’ αὐτοῦ τὸν Πατέρα τῶν συναἰδίων Φώτων ὅτι
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰώνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.